

Çatışma Çözme Stili Envanterinin Psikometrik Özelliklerinin Ergen Örnekleminde İncelenmesi

Ayfer Dost-Gözkân¹

An Examination of Psychometric Properties of Conflict Resolution Styles Inventory in an Adolescent Sample

Öz

Bu çalışmada Kurdek (1994) tarafından geliştirilmiş olan Çatışma Çözme Stili Envanterinin (ÇÇSE) psikometrik özelliklerinin (geçerlik ve güvenilirliğinin), 11-19 yaş arası ergen örneklemde incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma için ergenlerin aileleri ile bilgi paylaşma ve saklama davranışlarının belirleyicilerini ve sonuçlarını inceleyen bir projenin (TÜBİTAK Proje no 115K324) verisi kullanılmıştır. Bu proje kapsamında İstanbul ilinde sekiz farklı ortaöğretim okulundan ve sınırlı sayıdaki uygunluk örnekleminden ($N = 166$) toplam 1357 ergenden veri toplanmıştır. Veri okullardan bir ders saatinde formun doldurulması, uygunluk örnekleminden ise ergenlerin müsait oldukları bir zaman diliminde anket formunu doldurmaları şeklinde toplanmıştır. Çatışma Çözme Stili Envanterini katılımcılar anne, baba ve en yakın arkadaşları ile ilişkileri için ayrı ayrı doldurmuşlardır. Yapılan açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri envanterin orijinal ölçekteki ile aynı faktör yapısını ortaya koyduğunu ve Türkiye’deki ergen örneklemde kullanılabilirliğini göstermiştir. İç tutarlılık katsayısı, anne, baba ve yakın arkadaş için üç ayrı ölçekte problem çözme, çatışmaya girme, iletişimi kesme ve uyum gösterme faktörleri için sırasıyla, .81-.86, .73-.74, .62-.64 ve .54-.56 arasında bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çatışma çözme, ergenlik, yaşam doyumu, endişe, problem çözme, geçerlik, güvenilirlik

¹ Özyeğin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye. E-posta / E-mail: ayfer.dost@ozyegin.edu.tr

Yazar notu: Bu çalışma TÜBİTAK tarafından desteklenen “Ergenlerin ebeveynleriyle bilgi paylaşma davranışı: Bireye ve aileye özgü belirleyiciler ve olumlu gelişim” başlıklı proje kapsamında (Proje # 115K324) gerçekleştirilmiştir. Desteği için TÜBİTAK’a teşekkür ederiz.

Abstract

The present study examined the validity and reliability of the Conflict Resolution Styles Inventory (CRSI), developed by Kurdek (1994), in an adolescent sample between ages 11 and 19. For this examination the dataset of a project aiming to examine the antecedents and consequences of adolescents' disclosure and secrecy behaviors in their relationships with parents was used (TÜBİTAK project no 115K324). The sample of the dataset consists of adolescents from eight secondary schools from different districts of Istanbul, and a small number of adolescents ($N = 166$) recruited via convenience sampling (Total $N = 1357$). Students filled out a battery of questionnaires in a class time; the adolescents from convenience sample filled out the questionnaires during their available time. Participants filled out the Conflict Resolution Styles Inventory for their relationships with their mother, father, and their best friend. Exploratory and confirmatory factor analyses indicated that the inventory has the same structure as the original one in the present adolescent sample, and can be used with Turkish adolescents. Cronbach's alpha coefficients for problem solving, conflict engagement, withdrawal, and compliance factors for the mother, the father and the close friend forms, ranged between .81-.86, .73-.74, .62-.64 ve .54-.56, respectively.

Keywords: Conflict resolution, adolescence, life satisfaction, anxiety, problem solving, validity, reliability

Ergenlik Döneminde Çatışma ve Çatışma Çözme

Ergenlik dönemi literatüründe bu dönem gelişimsel olarak ebeveynler ve çocukları arasındaki ilişkinin, ergenin özerkliği ve ebeveyn otoritesinin meşruiyeti ve sınırları açısından yeniden değerlendirildiği ve düzenlendiği bir dönem olarak ele alınmaktadır (Smetana, Crean ve Campione-Barr, 2005). Bu dönemde ergen-ebeveyn çatışmasının özellikle ergenliğin başlarında aile ilişkilerinde yaygın olarak görüldüğü; ancak çatışmaların, yakın geçmişe kadar literatüre hâkim olan “çalkantılı ve stresli ergenlik” anlayışının varsaydığı gibi şiddetli düzeyde olmadığı belirtilmektedir (örn. Conger ve Ge, 1999; Steinberg ve Morris, 2001). Bazı araştırmacılar çatışmanın gelişimsel açıdan olumlu yönlerini vurgulamışlardır; bu yaklaşım makul düzeydeki ergen-ebeveyn çatışmasının, aile değerlerinin, ergenin özerkliği, ebeveynin otorite rolü gibi konuların yeniden değerlendirilmesini kolaylaştırdığı ve aile dinamiklerinin yeniden düzenlenmesine araç teşkil ettiği öne sürmektedir (Smetana ve ark., 2005; Yau ve Smetana, 2003).

Bununla birlikte, çatışma iyi bir amaç için bile olsa kolay olmayan bir durumdur ve anlaşmazlığa dâhil olan tarafların süreci etkin bir şekilde yönetebilmesini gerektirir. Nitekim çatışma çözme becerisi gelişim psikolojisinde önemli sosyal becerilerden biri olarak kabul edilmiş (Laurson, Finkelstein ve Townsend-Betts, 2001), çatışmaların yapıcı bir şekilde çözümlenmesinin gelişim açısından önemi vurgulanmıştır (Tucker, McHale ve Crouter, 2003).

Çatışma günlük hayatta her zaman her yerde karşılaşılabilecek oldukça yaygın bir insanlık deneyimidir. Yapıcı çatışma çözme, pek çok temel sosyal ve bilişsel beceriyi (örn. başkalarının bakış açısını alma, duygu tanıma ve düzenleme, inisiyatif alma vb.) içeren karmaşık bir beceridir (Laurson ve ark. 2001). Seiffge-Krenke (2000) gençlerin kişilerarası anlaşmazlıklarla yapıcı başa çıkma yolları geliştirmelerinin önemli olduğunu, bunun gerçekleşmediği durumlarda gündelik stresin bile psikopatolojiyle ilişkilenebildiğini ifade etmiştir. Nitekim çatışma çözme stratejileri ile psikolojik çıktılar arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar, yapıcı çatışma çözme stratejilerinin pozitif çıktılarla; yıkıcı, ilişkiye zarar veren çatışma çözme stratejilerinin ise olumsuz psikolojik çıktılarla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (van Doorn, Branje ve Meeus, 2008). İlişkiyi geliştiren, iki tarafı da yıpratmayan ve tatmin eden şekilde çatışmaların sonlandırılması yapıcı çatışma çözme stilleri olarak adlandırılmıştır (örn. problem çözme, uyum gösterme, orta yol bulmak üzere tartışma, orta yol bulma). Düşmanca duyguların dile getirildiği, kırıncı veya taraflardan birinin diğerini baskı altına alarak kendi isteği veya görüşü üzerinde diretmesi veya yok sayarak iletişimi kesmesi şeklinde sonlanan, yani çözülmeyen çatışmalar ise yıkıcı çatışma çözme biçimleri olarak kabul edilmiştir (Moed ve ark., 2015).

Yapıcı çatışma çözme stilleri psikolojik uyum (van Doorn ve ark., 2008) ve daha az düzeyde problemlili davranışla (Rubenstein ve Feldman, 1993); yıkıcı çatışma çözme stilleri ise psikolojik uyum sorunları (Adams ve Laursen, 2007) ve ergen suçluluğu ile ilişkili bulunmuştur (Jaffee ve D'Zurilla, 2003; van Doorn ve ark., 2008).

Ergen-ebeveyn çatışmasına odaklanan literatür ergenlerin ebeveynleri ile çeşitli çatışma çözme stratejileri kullandıklarını göstermiştir. Bu stratejiler, iletişimi kesme (disengagement, withdrawal), sorun çözmek ve bir orta yol bulmak amacıyla tartışma (negotiation, compromise), sorun çözmek (problem solving), kendi görüşünü ortaya koyma (self-assertion), uyma ve boyun eğme (giving in, compliance), çatışmaya girme ve münakaşa etme (conflict engagement, confrontation) ve düşük düzeyde de olsa çatışmadan kaçınmak için kandırma veya yalan söyleme (deceit) gibi davranışları içermektedir (Branje, van Doorn, van der Valk ve Meeus, 2009; Haar ve Krahe, 1999; Kapadia, 2008; Montemayor, 1983; Smetana, Yau ve Hanson, 1991). Araştırmacılar literatürde var olan farklı çatışma çözme stillerini üç kategori altında toplamıştır: Bu kategoriler, çözüme ulaşmak amacıyla tartışma (uzlaşma, arabulucu vasıtasıyla anlaşma), mesafe koyma (iletişimi kesme, mesafeli davranma) ve uyum gösterme davranışlarından oluşmaktadır (Jensen-Campbell, Graziano ve Hair, 1996).

Amerika'da farklı etnik gruplarla (Afrika, Meksika ve Filipinler kökenli ve Ermeni ergenler), senaryo bazlı açık uçlu sorularla yapılan bir çalışmada, etnik gruplar arasında stratejilerin kullanılma önceliği açısından farklılıklar olsa da kendi pozisyonunu savunma (self-assertion), uyum gösterme (compliance), orta yol bulmak üzere tartışma (negotiation) ve ebeveyne bilgi vermeden dilediği gibi davranma (deviousness) anlaşmazlık çözme temaları ortaya çıkmıştır (Phinney, Kim-Jo, Osorio ve Vilhamsdottir, 2005). Aynı çalışma, senaryoların kültüre uyarlanmış haliyle Japonya (Sugimura, Yamazaki, Phinney ve Takeo, 2009) ve Türkiye'de (Dost-Gözkân, 2012) ergen gruplarıyla gerçekleştirilmiş, aynı temaların ortaya çıktığı görülmüştür.

Bu çalışma Çatışma Çözme Stilleri Envanterinin Türkiye'de ergen örnekleminde kullanılabilirliğini incelemeyi amaçlamıştır. Çatışma Çözme Stilleri Envanteri Kurdek (1994) tarafından çiftler için kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Daha sonra Hollanda'da gerçekleştirilen Çatışma ve İlişki Yönetimi (Conflict and Management of Relationships –CONAMORE) başlıklı projede ergen-ebeveyn ilişkilerindeki çatışma çözme stillerini ölçmek üzere CONAMORE araştırma ekibi tarafından ergen gruplara uyarlanmıştır (Branje ve ark., 2009; de Wied, Branje ve Meeus, 2007; Missoten, Luyckx, Branje, Vanhalst ve Goossens, 2011; Missoten, Luyckx, Branje ve van Petegem, 2017; Missoten,

Luyckx, van Leeuwen, Klimstra, ve Branje, 2016; Muriel, van Doorn, Branje ve Meeus, 2011; van Doorn, Branje ve Meeus, 2007; van Doorn, Branje ve Meeus, 2008; van Doorn, Branje ve Meeus, 2011a, van Doorn, Branje, van der Valk, de Goede ve Meeus, 2011b). Envanterin kısa olması (16 madde), ikili ilişkilerde değerlendirmeye uygun olması (ergen-ebeveyn, ergen-arkadaş) ve literatürde ön plana çıkan çatışma çözme stillerini kapsaması sebebiyle bu ölçeğin mevcut projede kullanılması uygun bulunmuş, Türkçe adaptasyonunun yapılmasına karar verilmiştir.

Kurdek'in Çatışma Çözme Stilleri Envanteri, her biri dört madde içeren dört çatışma çözme stilinden oluşmaktadır:

1. Problem çözme (Problem solving): Uzlaşma, uzlaşmak ve sorun çözmek üzere konuyu ele alıp tartışmak, çözüm odaklı olmak gibi davranışları içermektedir.
2. Çatışmaya girme (Conflict engagement): Kontrolü kaybederek öfkeli davranışlar göstermek, kişisel sözlü saldırı, kontrolsüz ifadeler kullanma gibi eylemleri içermektedir.
3. İletişimi kesme (Withdrawal): Meseleyi daha fazla tartışmak istememe, karşı tarafı yok sayma, iletişime kapıları kapatma gibi davranışları içerir.
4. Uyum gösterme (Compliance): Boyun eğmek veya kendi görüşünde ısrarcı olmamak, karşı tarafın talep ve görüşüne direnmemek gibi davranışları içermektedir.

Bu çalışma kapsamında katılımcıların anne, baba ve en yakın arkadaşlarıyla ilişkilerinde anlaşmazlık yaşadıklarında hangi tepkileri ne sıklıkla verdiklerini değerlendirdikleri Çatışma Çözme Envanteri verileri ile çok boyutlu yaşam doyumu, endişe düzeyi ve problem çözme becerisine olan güven ölçeklerine verdikleri cevaplar analiz için kullanılmıştır. Çatışma Çözme Envanterinin psikometrik özellikleri ergenin üç yakın ilişkisi bağlamında incelenmiştir. Bu amaçla ilk önce mevcut örnekleme ölçek maddelerinin nasıl bir faktör örüntüsü oluşturduğunu görmek amacıyla açımlayıcı faktör analizi; ortaya çıkan örüntünün veriye uygunluğunu test etmek amacıyla da doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Ölçeğin yordayıcı gücünü tespit etmek amacıyla, her bir çatışma çözme stilinin ergenin aile, arkadaş, okul ve benlik memnuniyeti, endişe düzeyi ve problem çözme becerisine olan güveni ile korelasyonu incelenmiştir.

Yöntem

Katılımcılar

Bu çalışmaya yaşları 11 ile 19 arasında değişen 1357 ergen katılmıştır (798 kız, 559 erkek). Örneklemin küçük bir bölümünü ($N = 166$) uygunluk örneklemini oluşturmaktadır. Uygunluk örneklemini projenin yakın çevreye duyurulması ve lisans öğrencilerinin yakın çevrelerinden veri toplaması ile elde edilmiştir. Uygunluk örneklemini ile bir liseden toplanan veri ($N = 111$) projenin başında ön çalışma kapsamında toplanmış ve ilk analizler bu veri üzerinde yapılmıştır. Ön çalışma verisi, kullanılabilir nitelikte olmasından dolayı asıl çalışmaya dâhil edilmiştir. Verinin kalamı ($N = 1080$) İstanbul'un farklı ilçelerinden yedi ortaöğretim kurumundan toplanmıştır. Tüm örnekleme ergenlerin ortalama yaşı 15.06'dır ($S = 1.5$). Demografik değişkenlerin ergenlerin cinsiyetine göre karşılaştırılması sonucunda, kız ve erkeklerin anne ve babalarının yaşları, eğitim durumları, medeni halleri ve bir işte çalışma durumları arasında fark olmadığı görülmüştür. Ergenlerin %93'ünün anne ve babaları evlidir. Babaların %90'ı, annelerin %32'si halen bir işte çalışmaktadır. Babaların %2'si bir işte çalışmamakta olup, %8'i ise emeklidir. Annelerin %63'ü çalışmamaktadır, %5'i ise emeklidir. Kız ve erkeklerin yaş ve devam ettikleri sınıf farkı ise istatistiksel olarak anlamlıdır: Kızlar erkeklerden yaşça daha büyüktür ve daha üst sınıfta okumaktadırlar. Örneklemin yaş ve eğitim durumuna ilişkin demografik özellikleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklemin demografik özelliklerinin kız ve erkek gruplarına göre karşılaştırılması

	Ortalama (<i>S</i>) Kız	Ortalama (<i>S</i>) Erkek	<i>t</i> -test	<i>p</i> -değeri
Ergenin yaşı	15.18 (1.46)	14.89 (1.61)	3.3	.001
Kaçıncı sınıfta öğrenci	9.03 (1.4)	8.75 (1.5)	3.49	.000
Anne yaşı	41.30 (5.69)	41.13 (5.69)	.558	.577
Baba yaşı	45.30 (5.65)	45.40 (6.02)	-.308	.758
Annenin eğitimi*	3.31 (1.33)	3.28 (1.31)	.680	.412
Babanın eğitimi*	3.64 (1.2)	3.62 (1.3)	.804	.248

*Anne ve babanın eğitimi 0 ile 6 arasında değerlendirilmiştir: 0=Okuryazar değil, 1=Okuryazar, 2=İlkokul, 3=Ortaokul, 4=Lise, 5=Üniversite, 6=Yüksek Lisans

Veri Toplama Araçları

Demografik Form. Katılımcılara doğum tarihi ve cinsiyet ile anne ve babalarının çalışıp çalışmadıkları, meslekleri, eğitim durumları, yaşları ve medeni durumları sorulmuştur.

Çatışma Çözme Stilleri Envanteri. Envanter, orijinal olarak yetişkin çift ilişkileri için hazırlanmış (Kurdek, 1994) ve CONAMORE proje ekibi (Branje ve ark. 2009; de Wied ve ark., 2007; Missoten ve ark., 2011, 2016, 2017; Muriel ve ark., 2011; van Doorn ve ark., 2007, 2008, 2011a, 2011b) tarafından ergen-ebeveyn ilişkileri için kullanılmak üzere uyarlanmıştır. Envanter proje yürütücüsü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş, İngilizce ve Türkçe'ye hâkim bir araştırma görevlisi tarafından tekrar İngilizce'ye çevrilmiştir. Kullanıma geçmeden önce maddeler Türkçe anlaşılabilirlik açısından tekrar gözden geçirilmiş, maddelerin anlamını koruyarak Türkçe en iyi ne şekilde ifade edilebileceği üzerinde çalışılmıştır. Envanter, 16 madde içermekte ve her biri 4 madde içeren 4 alt ölçekten oluşmaktadır: Çatışmaya girme (örn. “*Ona yönelik sert sözler söylerim*”, “*Kendimi kaybeder, söylemek istemediğim şeyler söylerim*”), sorun çözme (örn. “*İkimizin de kabul edebileceği seçenekler bulurum*”, “*Sorunu tartışır ve bir orta yol bulmaya çalışırım*”), iletişimi kesme (örn. “*Onu yok sayarım/ilgi göstermem*”, “*Geri çekilir, mesafeli ve ilgisiz davranırım*”) ve uyum gösterme (örn. “*Kendi görüşümü biraz savunsam da onun isteğine uyarım*”, “*kendi görüşümü savunmam*”). Ölçeğin maddeleri 5’li Likert ölçeğine göre değerlendirilmektedir (1 = *Hiçbir zaman*; 5 = *Her zaman*). Bu çalışmada ergenler bu ölçeği anne, baba ve yakın arkadaşları ile olan ilişkileri için cevaplamışlardır. Çiftlerle yapılmış olan orijinal psikometrik çalışmada (Kurdek, 1994) iç tutarlılık katsayıları şu aralıklarda bulunmuştur: problem çözme .68 - .82, çatışmaya girme .72 - .85, iletişimi kesme .66 - .86 ve uyum gösterme .77 - .89.

Çok Boyutlu Yaşam Doyumu Ölçeği. Ergenlik çağındaki gençlerin yaşam doyumunu, benlik, aile, okul, yaşanan fiziksel çevre ve arkadaşlık ilişkileri alanlarındaki memnuniyet düzeylerini 5’li Likert ölçeğe göre değerlendiren ölçek, Huebner (2001; Huebner ve Gilman, 2002) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe uyarlaması Irmak ve Kuruüzüm (2009) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada benlik (örn. “*Kendimi severim*”), aile (örn. “*Ailemle birlikte olmaktan hoşlanırım*”), okul (örn. “*Okulda çok şey öğrenirim*”) ve arkadaşlar (örn. “*Arkadaşlarım bana iyi davranırlar*”) alt ölçekleri (toplam 30 madde) kullanılmıştır. Çalışmanın amaçları ile ilgili bulunmadığı için fiziksel çevreye ilişkin memnuniyet çalışmaya dâhil edilmemiştir. Orijinal ölçekte iç tutarlılık

katsayıları .70 ile .90 arasında değişmektedir. Mevcut çalışmada tüm ölçek için iç tutarlık katsayısı .90'dır. Alt ölçeklerden aile, okul, arkadaş ve benlik memnuniyeti için katsayılar sırasıyla, .90, .85, .81 ve .81'dir.

Sürekli Kaygı Ölçeği. Spielberger, Gorsuch, Lushene, Vagg ve Jacobs (1970) tarafından geliştirilmiş olan ölçek Öner ve Le Compte (1985) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek, katılımcıların içinde buldukları durumdan bağımsız olarak genelde kendilerini nasıl hissettiklerini ölçen 20 maddeden oluşur (örn. “*Genelde keyfim yerindedir*”, “*Kendimi dinlenmiş hissedirim*”). Maddeler 4'lü Likert ölçeğe göre değerlendirilir (1 = *Hiç doğru değil*; 4 = *Tamamen doğru*). Orijinal ölçekte iç tutarlık değerleri .86 ve .92 arasında değişmektedir. Türkiye örnekleme için değerler .83 ve .87 arasında değişmektedir (Aydemir ve Köroğlu, 2000; Özusta, 1995; Şahin, Batıgün ve Uğurtaş, 2002). Mevcut örnekleme için iç tutarlık katsayısı .84'dür.

Problem Çözme Becerisine Olan Güven Ölçeği. Ölçek Heppner ve Pecterson (1982) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe'ye Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından uyarlanmış olan 35 maddelik Problem Çözme Envanterinin 6 maddeden oluşan problem çözme yetisine olan güven (problem-solving confidence) alt ölçeğidir. Bu alt ölçek, kişinin karşılaştığı sorunları çözebilme becerisi konusunda kendine duyduğu güvenin düzeyini (örn. “*Sorunlarımı çözme konusunda genellikle yaratıcı çözümler üretebilirim*”) 5'li Likert ölçeğe göre değerlendirmektedir (1 = *Hiçbir zaman*; 5 = *Her zaman*). Orijinal ölçekte bu alt ölçeğin iç güvenilirlik katsayısı .85, Türkiye uyarlamasında ise .76 olarak bulunmuştur. Mevcut örnekleme için iç tutarlık katsayısı .79'dur.

İşlem

Çalışmaya başlamadan önce standart etik süreç takip edilmiş, üniversiteden etik kurul onayı ile İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. Veri toplanabilecek okullar seçilirken buldukları semtlerin çeşitlilik göstermesine temsil gücü sağlamları açısından dikkat edilmiştir. Okul müdürlükleri ile irtibata geçilmiş, veri toplama öncesinde ebeveyn ve öğrenci aydınlatılmış onam formları öğrencilere dağıtılmıştır. Ailesi ve kendisi çalışmaya onam veren öğrencilere okul yönetiminin uygun gördüğü bir ders saatinde bir dizi ölçekten oluşan bir anket formu uygulanmıştır. Uygunluk örnekleminde de ebeveynleri ve kendileri çalışmaya katılım konusunda yazılı onam veren katılımcılar anket formunu evde doldurmuş ve kapalı bir zarf içinde araştırma asistanlarına teslim etmişlerdir. Katılımcılar anket formunu ortalama 50 dakika içinde tamamlamışlardır.

Bulgular

Ölçek yapısının orijinal ölçekteki yapıyı yansıtip yansıtmadığını anlamak için ergenlerin anne, baba ve en yakın arkadaşlarıyla çatışma çözme davranışları için ayrı ayrı açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Anne, baba ve en yakın arkadaş için yapılan analizlerin KMO değerleri sırasıyla, .83, .83, ve .81'dir. Analizlerin tümünde Bartlett testi anlamlı bulunmuştur. Bartlett testi değerleri anne, baba ve yakın arkadaş analizleri için sırasıyla şöyledir: $\chi^2(120) = 6214.61, p < .001$; $\chi^2(120) = 5829.11, p < .001$; $\chi^2(120) = 3314.65, p < .001$. Bu bulgular faktör analizi için örneklemin yeterli olduğunu ve ölçeğin faktörleşmeye müsait olduğunu göstermektedir. Üç analizde de özdeğeri 1'in üzerinde olan dört faktör oluşmuştur. Maddeler orijinal ölçeğin yapısına uygun olarak bir araya gelmiş ve çatışmaya girme, problem çözme, iletişimi kesme ve uyum gösterme faktörlerini oluşturmuşlardır. Faktör yükleri .44 ile .85 arasında değişmektedir. Üç analizde de uyum gösterme faktörü altına yüklenmesi beklenen 8. madde "*Çok uyumlu davranırım*" hem uyum gösterme hem de problem çözme faktörü altına yüklenmiştir. Bu sebeple aşağıda raporlanan doğrulayıcı faktör analizlerine bu madde dâhil edilmemiştir. Alt ölçeklerin iç tutarlık katsayısı .54 ile .85 arasında değişmektedir. Tablo 2, 3 ve 4 sırasıyla anne, baba ve en yakın arkadaşla çatışma çözme ölçeğinin yapısını, faktör yüklerini ve her bir alt ölçeğin açıkladığı varyans ile iç tutarlık katsayılarını göstermektedir.

Tablo 2. Anne ile çatışma çözme ölçeği için varimax döndürmesi sonucunda elde edilen faktör yapısı, yükleri, özdeğerleri, açıklanan varyans ve Cronbach alfa katsayıları

Annemle bir çatışma yaşadığımda	Faktörler			
	Çatışmaya girme	Sorun çözme	İletişimi kesme	Uyma
1. Ona yönelik sert sözler söylerim.	.797	-.086	.045	-.103
5. Öfke patlaması yaşar, kontrolden çıkarım.	.794	-.105	.053	-.022
9. Kendimi kaybeder, söylemek istemediğim şeyler söylerim.	.843	-.045	.032	-.022
13. Kırıcı sözler söylerim.	.851	-.099	.136	-.080
2. Aramızdaki soruna odaklanırım.	.004	.656	.047	-.128
6. Görüş ayrılıklarımız konusunda yapıcı bir şekilde konuşurum.	-.041	.743	.019	-.080
10. İkimizin de kabul edebileceği seçenekler bulurum.	-.149	.744	-.138	.164
14. Sorunu tartışır ve bir orta yol bulmaya çalışırım.	-.128	.781	-.179	.096
3. Uzun süre sessiz kalırım.	-.233	.144	.691	.160
7. Kendimi diyaloga kapatır, daha fazla konuşmayı reddederim.	.044	-.110	.643	.258
11. Onu yok sayarım/ilgi göstermem.	.358	-.182	.581	-.075
15. Geri çekilir, mesafeli ve ilgisiz davranırım.	.282	-.144	.710	.004
4. Kendimi savunmak için istekli olmam.	-.065	-.045	.323	.638
8. Çok uyumlu davranırım.	-.269	.482	-.219	.441
12. Kendi görüşümü savunmam.	.023	-.126	.163	.723
16. Kendi görüşümü biraz ifade etmeye çalışsam da onun isteğine uyarım.	-.104	.157	-.040	.702
Özdeğer	4.05	2.28	1.93	1.15
Açıklanan Varyans	25.32	14.26	12.04	7.19
Açıklanan Toplam Varyans	58.82			
İç tutarlılık katsayısı	.85	.74	.62	.57

Tablo 3. Baba ile çatışma çözme ölçeği için varimax döndürmesi sonucunda elde edilen faktör yapısı, yükleri, özdeğerleri, açıklanan varyans ve Cronbach alfa katsayıları

Babamla bir çatışma yaşadığımda	Faktörler			
	Çatışmaya girme	Sorun çözme	İletişimi kesme	Uyma
1. Ona yönelik sert sözler söylerim.	.770	-.041	.060	-.153
5. Öfke patlaması yaşar, kontrolden çıkarım.	.768	-.083	.061	-.016
9. Kendimi kaybeder, söylemek istemediğim şeyler söylerim.	.833	-.046	.024	-.003
13. Kırıcı sözler söylerim.	.840	-.057	.132	-.064
2. Aramızdaki soruna odaklanırım.	-.016	.680	.101	-.148
6. Görüş ayrılıklarımız konusunda yapıcı bir şekilde konuşurum.	-.019	.722	-.007	-.078
10. İkimizin de kabul edebileceği seçenekler bulurum.	-.115	.745	-.187	.166
14. Sorunu tartışır ve bir orta yol bulmaya çalışırım.	-.062	.790	-.162	.085
3. Uzun süre sessiz kalırım.	-.202	.184	.666	.180
7. Kendimi diyaloga kapatır, daha fazla konuşmayı reddederim.	.078	-.132	.654	.202
11. Onu yok sayarım/ilgi göstermem.	.401	-.191	.579	-.071
15. Geri çekilir, mesafeli ve ilgisiz davranırım.	.246	-.156	.712	-.019
4. Kendimi savunmak için istekli olmam.	-.056	-.063	.380	.619
8. Çok uyumlu davranırım.	-.249	.484	-.233	.454
12. Kendi görüşümü savunmam.	.055	-.115	.195	.701
16. Kendi görüşümü biraz ifade etmeye çalışsam da onun isteğine uyarım.	-.158	.127	-.057	.691
Özdeğer	3.99	2.67	2.01	1.12
Açıklanan Varyans	24.36	14.16	12.57	7.13
Açıklanan Toplam Varyans	58.11			
İç tutarlılık katsayısı	.84	.74	.63	.54

Tablo 4. En yakın arkadaşla ile çatışma çözme ölçeği için varimax döndürmesi sonucunda elde edilen faktör yapısı, yükleri, özdeğerleri, açıklanan varyans ve Cronbach alfa katsayıları

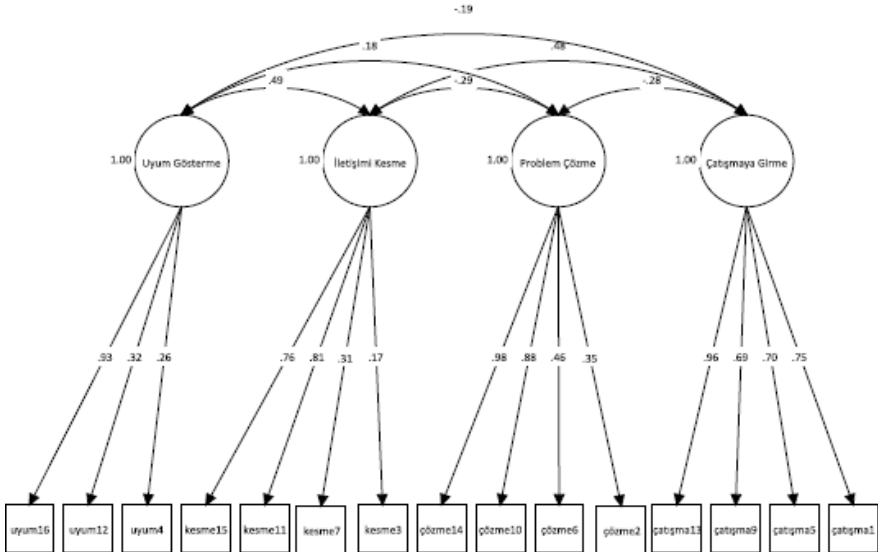
En yakın arkadaşım ile bir çatışma yaşadığımda	Faktörler			
	Çatışmaya girme	Sorun çözme	İletişimi kesme	Uyma
1. Ona yönelik sert sözler söylerim.	.767	-.076	.045	-.045
5. Öfke patlaması yaşar, kontrolden çıkarım.	.740	-.137	.022	.034
9. Kendimi kaybeder, söylemek istemediğim şeyler söylerim.	.826	-.060	.109	.055
13. Kırıcı sözler söylerim.	.791	-.108	.157	-.076
2. Aramızdaki soruna odaklanırım.	-.048	.686	.142	-.140
6. Görüş ayrılıklarımız konusunda yapıcı bir şekilde konuşurum.	-.085	.730	-.003	-.029
10. İkimizin de kabul edebileceği seçenekler bulurum.	-.138	.723	-.150	.131
14. Sorunu tartışır ve bir orta yol bulmaya çalışırım.	-.076	.771	-.170	.116
3. Uzun süre sessiz kalırım.	-.203	.083	.653	.289
7. Kendimi diyaloga kapatır, daha fazla konuşmayı reddederim.	.065	-.080	.630	.257
11. Onu yok sayarım/ilgi göstermem.	.349	-.174	.622	-.074
15. Geri çekilir, mesafeli ve ilgisiz davranırım.	.215	-.069	.738	-.101
4. Kendimi savunmak için istekli olmam.	.062	-.023	.180	.675
8. Çok uyumlu davranırım.	-.165	.540	-.208	.460
12. Kendi görüşümü savunmam.	.049	-.040	.155	.688
16. Kendi görüşümü biraz ifade etmeye çalışsam da onun isteğine uyarım.	-.100	.139	-.058	.672
Özdeğer	3.77	2.20	1.79	1.29
Açıklanan Varyans	23.58	13.72	11.16	8.07
Açıklanan Toplam Varyans	56.83			
İç tutarlılık katsayısı	.81	.73	.63	.57

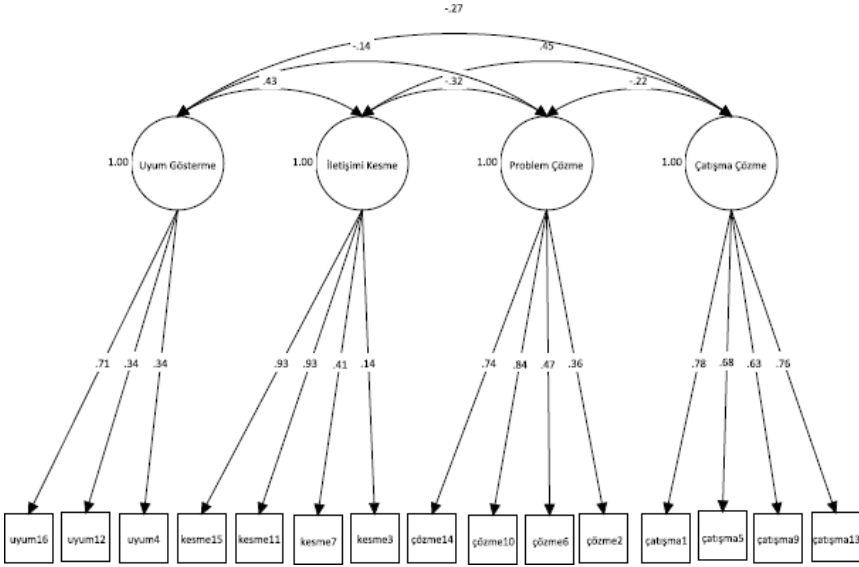
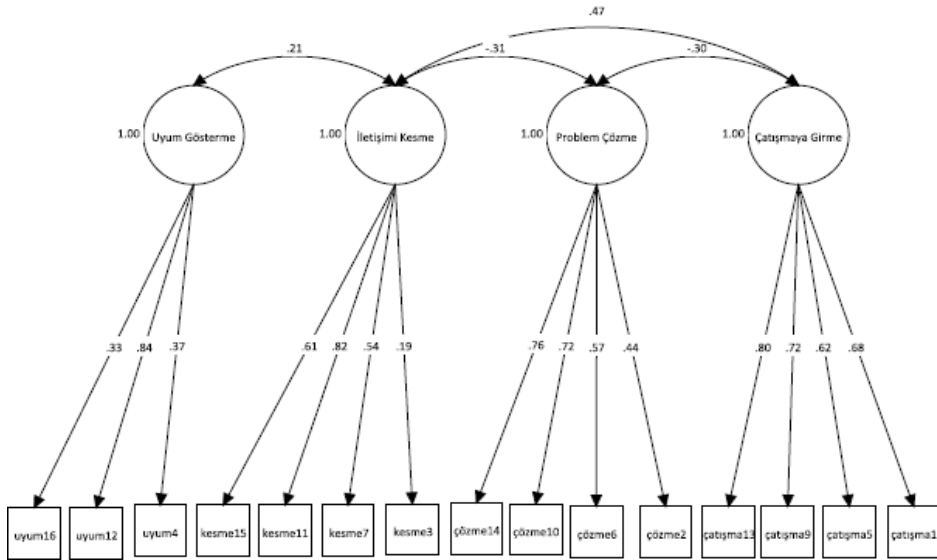
Açımlayıcı faktör analizlerinin ortaya çıkardığı yapının veri ile uyumunu incelemek amacıyla MPlus 7.4 (Muthén ve Muthén, 1998-2015) programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Yukarıda belirtildiği gibi uyum gösterme faktörünün maddesi olması gereken 8. madde (“Çok uyumlu davranırım”) çift yüklendiği için aşağıdaki analizlere dâhil edilmemiştir. Anne, baba ve en yakın arkadaş için doğrulayıcı faktör analizi uyum göstergeleri her üç analizde de veri ile ölçeğin çatışmaya girme, sorun çözme, iletişimi kesme ve uyum gösterme alt boyutlarından oluşan dört faktörlü yapısı arasında iyi uyum olduğunu göstermiştir. Uyum göstergeleri Tablo 5’de raporlanmıştır. Anne, baba ve yakın arkadaş için doğrulayıcı analiz sonuçları sırasıyla Şekil 1, Şekil 2 ve Şekil 3’de verilmiştir.

Tablo 5. Doğrulayıcı faktör analizi uyum göstergeleri

Ölçek	$\chi^2(sd), p\text{-değeri}$	χ^2/sd	Karşılaştırmalı Uyum İndeksi	Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)
Çatışma Çözme Envanteri: Anne formu	$\chi^2(43) = 46.20, p = .34$	1.07	CFI = .999; TLI = .999	.007
Çatışma Çözme Envanteri: Baba formu	$\chi^2(42) = 57.14, p = .06$	1.36	CFI = .997; TLI = .993	.016
Çatışma Çözme Envanteri: En yakın arkadaş formu	$\chi^2(46) = 50.9, p = .29$	1.11	CFI = .998; TLI = .996	.011

Şekil 1. Anne ile Çatışma Çözme Ölçeği Faktör Yapısı

Şekil 2. Baba ile Çatışma Çözme Ölçeği Faktör Yapısı**Şekil 3.** Yakın Arkadaş ile Çatışma Çözme Ölçeği Faktör Yapısı

Çatışma çözme stillerinin kendi aralarında ve üç yakın ilişki bağlamında birbirleri ile ilişkileri ile yaşam doyumu alanları, problem çözme becerisi ve sürekli endişe düzeyi ile bağıntılarını gösteren korelasyon katsayıları sırasıyla Tablo 6 ve Tablo 7’de gösterilmiştir. Çatışma çözme stillerinin kendi aralarındaki bağıntılar incelendiğinde, üç ilişki bağlamında da yapıcı çatışma çözme stratejisi olan problem çözme davranışı ile yıkıcı stratejiler olan iletişimi kesme ve çatışmaya girme arasında negatif bir bağıntı olduğu görülmüştür. Anne ve babayla ilişkide uyum gösterme ile çatışmaya girme arasında negatif, iletişimi kesme ile pozitif bir bağıntı olduğu görülmüştür. Anne ve baba ile ilişkide uyum gösterme ile problem çözme arasında bir bağıntı yokken, arkadaşla ilişkide uyum gösterme ve problem çözme pozitif yönde bağıntılıdır. Anne ve babayla ilişkide uyum gösterme çatışmaya girme ile negatif yönde bağıntılı iken, arkadaşla ilişkide uyum gösterme ile çatışmaya girme arasında bir bağıntı bulunmamıştır. Görüldüğü gibi uyum gösterme davranışı yapıcı ve yıkıcı olarak sınıflandırılan alt ölçeklerden daha farklı bir özellik göstermiştir.

Tablo 6. Anne, baba ve en yakın arkadaşla ilişkide çatışma çözme stilleri arasındaki korelasyon ilişkileri

	Anneyle çatışmaya girme	Anneyle problem çözme	Anneyle iletişimi kesme	Anneye uyum gösterme	Babayla çatışmaya girme	Babayla problem çözme	Babayla iletişimi kesme	Babaya uyum gösterme	Arkadaşla çatışmaya girme	Arkadaşla problem çözme	Arkadaşla iletişimi kesme
Anneyle problem çözme	-.22***										
Anneyle iletişimi kesme	.21***	-.19***									
Anneye uyum gösterme	-.13***	.04	.28***								
Babayla çatışmaya girme	.72***	-.13***	.14***	-.11***							
Babayla problem çözme	-.17***	.82***	-.14***	.01	-.16***						
Babayla iletişimi kesme	.23***	-.15***	.77***	.21***	.24***	-.20***					
Babaya uyum gösterme	-.07**	-.03	.26***	.84***	-.13***	.01	.28***				
Arkadaşla çatışmaya girme	.56***	-.18***	.11**	.01	.46***	-.19***	.13***	.04			
Arkadaşla problem çözme	-.09**	.75***	-.08*	.04	-.11**	.68***	-.06	-.01	-.24***		
Arkadaşla iletişimi kesme	.21***	-.16***	.64***	.27***	.16***	-.16***	.57***	.26***	.25***	-.16***	
Arkadaşla uyum gösterme	.01	.03	.19***	.69***	-.01	.02	.17***	.63***	-.01	.08*	.22***

*p < .05, **p < .01, ***p < .001

Tablo 7. Çatışma çözme stilleri ve psikolojik uyum değişkenleri arasındaki ilişki

	Arkadaşlık memnuniyeti	Benlik memnuniyeti	Aile memnuniyeti	Okul memnuniyeti	Sürekli endişe	Problem çözme becerisine olan güven
Anneyle çatışmaya girme	-.14***	-.14***	-.27***	-.20***	.25***	-.11***
Anneyle problem çözme	.19***	.26***	.29***	.24***	-.15***	.37***
Anneyle iletişimi kesme	-.12***	-.19***	-.25***	-.13***	.31***	-.19***
Anneye uyum gösterme	-.09**	.04	.04	.20***	.10***	-.03
Babayla çatışmaya girme	-.13***	-.09***	-.26***	-.19***	.19***	-.10***
Babayla problem çözme	.19***	.26***	.34***	.24***	-.17***	.35***
Babayla iletişimi kesme	-.13***	-.22***	-.33***	-.15***	.34***	-.19***
Babaya uyum gösterme	-.11***	-.01	-.00	.16***	.10***	-.06*
Arkadaşla çatışmaya girme	-.22***	-.05	-.13***	-.20***	.18***	-.09*
Arkadaşla problem çözme	.29***	.24***	.17***	.23***	-.05	.35***
Arkadaşla iletişimi kesme	-.25***	-.17***	-.13***	-.12***	.29***	-.19***
Arkadaşa uyum gösterme	-.08*	.02	.00	.16***	.05	-.05

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Envanterin yordayıcı özelliğini incelemek amacıyla yapılan korelasyon analizleri çatışma çözme stilleri ile psikolojik uyum değişkenleri arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğunu göstermektedir. Üç ilişkideki problem çözme davranışı her bir yaşam doyumu alanı ve problem çözme becerisine olan güven ile doğru orantılı, sürekli endişe hali ile ters orantılı ilişki içindedir. Çatışmaya girme ve iletişimi kesme davranışları yaşam doyumu alanları ile ters, sürekli endişe hali ile doğru orantılı ilişki içindedir (burada sadece arkadaşla çatışmaya girme ile benlik memnuniyeti arasındaki ilişki ve yine arkadaşla problem çözme ile endişe düzeyi arasındaki ilişki anlamlı değildir). Üç ilişkide de uyum gösterme davranışı arkadaşlık memnuniyeti ile ters, okul memnuniyeti ile doğru orantılı ilişki içindedir. Anne ve babaya uyum göstermenin ise sürekli endişe düzeyi ile doğru orantılı olduğu görülmüştür.

Tartışma

Bu çalışmada Kurdek (1994) tarafından yetişkin çiftler için geliştirilmiş ve daha sonra Hollanda’da CONAMORE proje ekibi tarafından ergen-ebeveyn çiftleri için uyarlanmış olan Çatışma Çözme Stilleri Envanteri’nin Türkçe formunun ergen örnekleminde psikometrik özelliklerinin sınanması amaçlanmıştır. Yaşları 11 ile 19 arasında değişen ergenlerin anne, baba ve en yakın arkadaşları için ayrı ayrı doldurdukları envanter maddeleri üzerinde yapılan açımlayıcı faktör analizleri envanterin orijinal ölçekle benzer bir yapıyı ortaya koyduğunu göstermiştir. Bu çalışmada da tıpkı orijinal ölçekte olduğu gibi dört faktör ortaya çıkmıştır: Bu faktörler orijinal çalışma ile uyumlu olarak çatışmaya girme, problem çözme, iletişimi kesme ve uyum gösterme olarak adlandırılmıştır. Maddelerin her biri ilgili faktör altına .44 ile .85 arasında değişen yüklerle yüklenmişlerdir. Maddelerden biri (“*Çok uyumlu davranırım*”) hem uyum gösterme hem de problem çözme faktörleri altına yüklendiği için doğrulayıcı faktör analizine ve güvenilirlik analizine dâhil edilmemiştir.

Doğrulayıcı faktör analizleri dört faktörlü yapı ile veri arasında yüksek düzeyde uyum olduğunu ortaya koymuştur. Ölçeğin üç yakın ilişki (anne, baba, en yakın arkadaş) için doldurulmuş formları için hesaplanan iç tutarlık katsayıları, problem çözme, çatışmaya girme, iletişimi kesme ve uyum gösterme stilleri için sırasıyla, .81 - .86, .73 - .74, .62 - .64 ve .54 - .56 aralığındadır. Orijinal ölçekte bu katsayılar sırasıyla, .68 - .85, .72 - .85, .65 - .86, .77 - .89 aralığındadır. Literatürde ergen örnekleminde Çatışma Çözme Stilleri Envanteri kullanarak yapılan çalışmalarda elde edilen iç tutarlık katsayıları .65 ve .91 arasında değişmektedir (Branje ve ark. 2009; de Wied ve ark., 2007; Missoten ve ark., 2011, 2016, 2017; Muriel ve ark., 2011; van Doorn ve ark. 2007, 2008, 2011a, 2011b).

Aynı çatışma çözme stiline üç ilişkide birbiri ile bağıntısına ilişkin sonuçlar çatışma çözme stillerinin ilişkiler arasında da yüksek düzeyde tutarlılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Diğer bir ifadeyle, bir ilişkideki problem çözme, çatışmaya girme, iletişimi kesme ve uyum gösterme davranışı diğer bir ilişkideki aynı stille yüksek düzeyde pozitif korelasyon ilişkisi içindedir. Bu bulgu sosyal çatışma çözme yaklaşımını (Chang, D’Zurilla ve Sanna, 2004) desteklemektedir. Sosyal çatışma çözme yaklaşımına göre bir yakın ilişkideki çatışma çözme örüntüsünün diğer yakın ilişki bağlamındakiyle benzerlik göstermesi beklenir; çünkü bir ilişki bağlamındaki çatışma çözme diğer ilişki için model oluşturmaktadır. Çocukluk ve erken ergenlik döneminde ebeveynle çatışma çözme stili diğer ilişkiler için model olurken, ilerleyen yaşlarda arkadaşlarla olan ilişkilerdeki çatışma çözme stilleri ebeveynle olan ilişkideki çatışma çözme örüntüsüne etki

etmekte ve model olabilmektedir (van Doorn ve ark., 2011a, b). De Goede ve arkadaşları (2009) tarafından gerçekleştirilen boylamsal bir çalışma ergenlerin ebeveynleriyle ilişkilerindeki olumsuz çatışma çözme davranışlarının arkadaş ilişkilerindeki çatışma çözme davranışlarına yansıdığını ortaya koymuştur. Çatışma çözme davranışlarının farklı ilişki bağlamlarında benzerlik gösterdiği kesitsel çalışmalar tarafından da ortaya konmuştur (örn. Reese-Weber, 2000). Van Doorn ve arkadaşları (2011b) bu ilişkinin iki yönlü olarak açıklanabileceğini öne sürmüşlerdir. Ergenlik dönemine kadar ebeveynlerle yaşanan çatışma çözme stilleri ev dışı ilişkiler için model olmakta, ergenlik dönemiyle birlikte arkadaşlık ilişkilerinin önem kazanması ve bireyselleşme arttıkça arkadaşlık ilişkilerinde yaşanan çatışma çözme davranışları ebeveynlerle ilişkideki çatışma çözme pratiklerine yansımaktadır. Bu açıdan bir ilişkide çatışma çözüme sorun yaşandığında diğer ilişkilerdeki sorun çözme davranışlarının da incelenmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır (van Doorn ve ark., 2011b).

Bu çalışmada farklı bir korelasyon örüntüsü gösteren değişken uyum gösterme değişkenidir: Anne ve babayla ilişkide uyum gösterme ile problem çözme arasında bir bağıntı yokken, arkadaşla ilişkide uyum gösterme arttıkça problem çözme davranışı artmaktadır. Anne ve babayla ilişkide uyum gösterme arttıkça çatışmaya girme azalırken, arkadaşla ilişkide arada bir bağıntı bulunmamıştır. Anne ve babaya uyum gösterme arttıkça endişe düzeyi artmaktadır; ancak arkadaşla ilişkide uyum gösterme ile endişe düzeyi arasında anlamlı bir bağıntı bulunmamıştır. Bu bağıntılar uyum gösterme davranışının arkadaş ve ebeveynle ilişkide farklı anlamlara sahip olabileceğine işaret etmektedir. Ayrıca bu çalışmada, uyum gösterme alt ölçeğinin görece düşük iç tutarlık katsayılarına sahip olduğu görülmüştür. Maddelerden biri de (*Çok uyumlu davranırım*) problem çözme ve uyum gösterme maddelerine çift yüklenmiş ve bu sebeple doğrulayıcı faktör analizi ile iç tutarlık analizine dâhil edilmiştir. İleride yapılacak çalışmalar uyum gösterme faktörü üzerinde durabilir; ölçeğinin maddelerini gözden geçirerek veya yeni maddeler ekleyerek bu alt ölçeği güçlendirmeye çalışabilir.

Çatışma çözme stilleri ile psikolojik uyum göstergeleri arasındaki ilişki literatürle uyumludur. Problem çözme davranışı daha fazla gösterildikçe, okul, arkadaşlık, benlik ve aile memnuniyeti ile problem çözme becerisine olan güven artmakta, endişe düzeyi azalmaktadır. Çatışmaya girme ve iletişimi kesme gibi çözüme yönelik olmayan stratejilerin kullanılma sıklığı azaldıkça, tüm yaşam doyum alanlarında ve problem çözme becerisine olan güvende artış, endişe düzeyinde azalma görülmektedir. Her iki ebeveynle ve yakın arkadaşla anlaşmazlık durumunda uyum gösterme davranışı arttıkça arkadaş memnuniyeti azalmakta, okul memnuniyeti artmaktadır; ebeveynle uyum gösterme arttıkça endişe düzeyi

azalmaktadır. Literatürde de yapıcı problem çözme, psikolojik uyum ile (van Doorn ve ark., 2008), çatışmaya girme, iletişim kesme gibi davranışlar da uyum sorunları (Adams ve Laursen, 2007) ve ergen suçluluğu ile (Jaffee ve D’Zurilla, 2003; van Doorn ve ark. 2008) ilişkili bulunmuştur. Anne ve babayla yapıcı çatışma çözme davranışı, riskli davranışlar ve depresyonla negatif, özgüvenle pozitif yönde ilişkili bulunmuştur (Tucker ve ark., 2003). Beş yıllık boylamsal bir çalışmada hem anne hem de babayla pozitif sorun çözme davranışı, çatışma sıklığının ve yıkıcı çatışma çözme davranışlarının azalması ile ilişkili bulunmuştur (Missotten ve ark., 2017). Ebeveynleriyle sık çatışmaya giren ve davranışları tepkisel olan ergenlerin, ebeveynleriyle daha sakin ve dengeli ilişkileri olan ergenlere göre daha yüksek düzeyde içselleştirme ve dışsallaştırma sorunları gösterdikleri bulunmuştur (Huey, Hiatt, Laursen, Burk ve Rubin., 2017). Diğer araştırmalarda da ergenlerin ebeveynleriyle çatışmaya/münakaşaya girme davranışı dışsallaştırma (Edwards, Barkley, Laneri, Fletcher ve Metevia, 2001; Jaffee ve D’Zurilla, 2003) ve içselleştirme davranışları ile ilişkili bulunmuştur (Rubenstein ve Feldman, 1993). Mevcut çalışmada ortaya çıkan sonuçlar, herhangi bir yakın ilişki bağlamında ilişkinin devamlılığını sağlayacak, yapıcı davranışların olumlu psikolojik çıktılarla, ilişkiyi yıpratıcı, gerilimi yükselten ve çözümsüz bırakan yöntemlerin (çatışmaya girme veya sorunu çözmeden iletişimi kesme gibi) ise olumsuz çıktılarla ilişkili olduğu yönündeki bulguları desteklemiştir. Literatürle uyumlu olan yukarıdaki bulgular ölçeğin yordayıcı güce sahip olduğunu ve Türkçe formunun kullanılabilirliğini göstermektedir.

Bu çalışmada Çatışma Çözme Stilleri Envanteri ergen örnekleminde sınımlanmıştır. Ancak Kurdek (1994) tarafından geliştirilmiş olan orijinal ölçek romantik çiftler için geliştirilmiştir ve genel olarak çiftler için (örn. ergen-ebeveyn, romantik çiftler, evli çiftler vb.) kullanılmaya uygundur. Diğer örneklemlerde de kullanılmak üzere uyum çalışması yapılması uygun olacaktır.

Referanslar

- Adams, R. E., & Laursen, B. (2007). The correlates of conflict: Disagreement is not necessarily detrimental. *Journal of Family Psychology, 21*, 445–458.
- Aydemir Ö., & Köroğlu E. (2000). *Psikiyatride kullanılan klinik ölçekler*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Branje, S. J. T., van Doorn, M., van der Valk, I., & Meeus, W. (2009). Parent adolescent conflicts, conflict resolution types, and adolescent adjustment. *Journal of Applied Developmental Psychology, 30*, 195-204.
- Chang, E. C., D’Zurilla, T. J., & Sanna, L. J. (2004). *Social problem solving: Theory, research, and training*. Washington, DC: American Psychological Association. Collins WA.
- Conger, R. D., & Ge, X. (1999). Conflict and cohesion in parent-adolescent relations: Changes in emotional expression from early to mid-adolescence. M. J. Cox ve J. Brooks-Gunn (Ed.), *Conflict and cohesion in families* içinde (ss: 185-206). Lawrence Erlbaum: Mahwah.
- de Wied, M., Branje, S. J. T., & Meeus, W. H. J. (2007). Empathy and conflict resolution in friendship relations among adolescents. *Aggressive Behavior, 33*, 48–55.
- De Goede, I. H. A., Branje, S. J. T., Delsing, M. J. M. H., & Meeus, W. H. J. (2009) Linkages over time between adolescents’ relationships with parents and friends. *Journal of Youth and Adolescence, 38*, 1304-1315.
- Dost-Gözkân, A. (2012). Adolescent-parent discrepancies in beliefs about family relationships in Turkish families: Links to conflict, cohesion, life satisfaction and conflict management. Michigan: UMI Dissertation Publishing.
- Edwards, G., Barkley, R. A., Laneri, M., Fletcher, K., & Metevia, L. (2001). Parent–adolescent conflict in teenagers with ADHD and ODD. *Journal of Abnormal Child Psychology, 29*, 557-572.
- Haar, B. F., & Krahe, B. (1999). Strategies for resolving interpersonal conflicts in adolescence. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 30*, 667-683.
- Hepner, P. P., & Petersen, C. H. (1982). The development and implications of a personal problem solving inventory. *Journal of Counseling Psychology, 29*, 66-75.
- Huebner, E.S. (2001). *Manual for the multidimensional student’s life satisfaction scale*. Erişim adresi: https://ww2.cas.sc.edu/psyc/sites/default/files/directory_files/hueblssmanual_0.pdf. Erişim tarihi: 15.08.2014

- Huebner, E. S., & Gilman, R. (2002). An introduction to the multidimensional students' life satisfaction scale. *Social Indicators Research, 60*, 115-122.
- Huey, M., Hiatt, C., Laursen, B., Burk, W. J., & Rubin, K. (2017) Mother-adolescent conflict types and adolescent adjustment: A person-oriented analysis. *Journal of Family Psychology, 31*, 504-512.
- Irmak, S., & Kuruüzüm, A. (2009). Turkish validity examination of the multidimensional students' life satisfaction scale. *Social Indicators Research, 92*, 13-23.
- Jaffee, W. B., & D'Zurilla, T. J. (2003). Adolescent problem solving, parent problem solving, and externalizing behavior in adolescents. *Behavior Therapy, 34*, 295-311.
- Jensen-Campbell, L. A., Graziano, W. G., & Hair, E. C. (1996). Personality and relationships as moderators of interpersonal conflict in adolescence. *Merrill-Palmer Quarterly, 42*, 148-164.
- Kapadia, S. (2008). Adolescent-parent relationships in Indian and Indian immigrant families in the US: Intersections and disparities. *Psychology and the Developing Societies, 2*, 257-275.
- Kurdek, L. A. (1994). Conflict resolution styles in gay, lesbian, heterosexual nonparent, and heterosexual parent couples. *Journal of Marriage and the Family, 56*, 705-722.
- Laursen, B., Finkelstein, B. D., & Townsend-Betts, N. (2001). A developmental meta-analysis of peer conflict resolution. *Developmental Review, 21*, 423-449.
- Missotten, L. C., Luyckx, K., Branje, S. J. T., Vanhalst, J., & Goossens, L. (2011). Identity styles and conflict resolution styles: associations in mother-adolescent dyads. *Journal of Youth and Adolescence, 40*, 972-982.
- Missotten, L.C., Luyckx, K., Branje, S. J. T., & Van Petegem, S. (2017). Adolescents' conflict management styles with mothers: Longitudinal Associations with parenting and reactance. *Journal of Youth and Adolescence, 1-15*.
- Missotten, L. C., Luyckx, K., Van Leeuwen, K., Klimstra, T., & Branje, S. J. T. (2016). Adolescents' conflict resolution styles toward mothers: The role of parenting and personality. *Journal of Child and Family Studies, 25*, 1-18.

- Moed, A, Gershoff, E. T., Eisenberg, N., Hofer, C., Losova, S., Spinrad, T. L., & Liew, J. (2015). Parent-adolescent conflict as sequences of reciprocal negative emotion: Links with conflict resolution and adolescents' behavior problems. *Journal of Youth and Adolescence*, *44*, 1607-1622.
- Montemayor, R. (1983). Parents and adolescents in conflict: All families some of the time and some families most of the time. *Journal of Early Adolescence*, *3*, 83-103.
- Muriel D., van Doorn, M. D., Branje, S. J. T., & Meeus, W. H. J. (2011). Developmental changes in conflict resolution styles in parent-adolescent relationships: a four-wave longitudinal study. *Journal of Youth and Adolescence*, *40*, 97-107.
- Muthén, L. K., & Muthén, B. O. (1998-2015). *Mplus user's guide*. Los Angeles, CA: Muthén & Muthén.
- Öner, N., & Le Compte, A. (1985). *Süreksiz (durumluluk)-sürekli kaygı envanteri elkitabı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özusta, H.Ş. (1995). Çocuklar için durumlu-sürekli kaygı envanteri uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Türk Psikoloji Dergisi*, *10*, 32-44.
- Phinney, J. S., Kim-Jo, T., Osorio, S., & Vilhjamstottir, P. (2005). Autonomy and relatedness in adolescent-parent disagreements: Ethnic and developmental factors. *Journal of Adolescent Research*, *20*, 8-39.
- Reese-Weber, M. (2000). Middle and late adolescents' conflict resolution skills with siblings: Associations with interparental and parent-adolescent conflict resolution. *Journal of Youth and Adolescence*, *29*, 697-711.
- Rubenstein, J. L., & Feldman, S. E. (1993). Conflict-resolution behavior in adolescent boys: Antecedents and adaptational correlates. *Journal of Research on Adolescence*, *3*, 41-66.
- Seiffge-Krenke, I. (2001). Predicting adolescent symptomatology through stressful events and coping style. *Journal of Adolescence*, *23*, 675-692.
- Smetana, J. G., Crean, H. F., & Campione-Barr, N. (2005). Adolescents' and parents' changing conceptions of parental authority. *New Directions for Child and Adolescent Development*, *108*, 31-46.
- Smetana, J. G., Yau, J., & Hanson, S. (1991). Conflict resolution in families with adolescents. *Journal of Research on Adolescence*, *1*, 189-206.
- Spielberger, C. D., Gorsuch, R. L., Lushene, P. R., Vagg, P. R., & Jacobs, G. A. (1983). *Manual for the State-Trait Anxiety Inventory*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press, Inc.

- Steinberg, L., & Morris, A. S. (2001). Adolescent development. *Annual Review of Psychology*, 52, 83-110.
- Sugimura, K., Yamazaki, M., Phinney, J. S., & Takeo, K. (2009). Compliance, negotiation, and self-assertion in Japanese adolescents' disagreements with parents. *International Journal of Behavioral Development*, 33, 77-87.
- Şahin, N. H., Batıgün, A. D., & Uğurtaş S. (2002). Kısa Semptom Envanteri (KSE): Ergenler için kullanımının geçerlik, güvenilirlik ve faktör yapısı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13, 125-135.
- Şahin, N., Şahin, N. H., & Heppner, P. P. (1993). Psychometric properties of the Problem Solving Inventory in a group of Turkish university students. *Cognitive Therapy and Research*, 17, 379-396.
- Tucker, C. J., McHale, S. M., & Crouter, A. C. (2003). Conflict resolution: Links with adolescents' family relationships and individual well-being. *Journal of Family Issues*, 24, 715-726.
- van Doorn, M. D., Branje, S. J. T., & Meeus, W. H. J. (2007). Longitudinal transmission of conflict resolution styles from marital relationships to adolescent-parent relationships. *Journal of Family Psychology*, 21, 426-434.
- van Doorn, M. D., Branje, S. J. T., & Meeus, W. H. J. (2008). Conflict resolution in parent-adolescent relationships and adolescent delinquency. *The Journal of Early Adolescence*, 28, 503-527.
- van Doorn, M. D., Branje, S. J. T., & Meeus, W.H.J. (2011a) Developmental changes in conflict resolution styles in parent-adolescent relationships: A four-wave longitudinal study. *Journal of Youth and Adolescence*, 40, 97-107.
- van Doorn, M. D., Branje, S. J. T., van der Valk, I. E., de Goede, I. H. A., & Meeus, W. H. J. (2011b). Longitudinal spillover effects of conflict resolution styles between adolescent-parent relationships and adolescent friendships. *Journal of Family Psychology*, 25, 157-161.
- Yau, J., & Smetana, J. G. (2003). Adolescent-parent conflict in Hong Kong and Shenzhen: A comparison of youth in two cultural contexts. *International Journal of Behavioral Development*, 27, 201-211.

